

Splošna navodila v odvracanje jetike.

(Dalje in konec.)

Ako zboli kdo za jetiko v takih družbah, mora zdravnik, kojemu je poverjena zdravniška služba, jako paziti, in če se v takem slučaju zagotovi jetika, je njegova dolžnost, to takoj naznaniti predstojniku zavoda in razložiti primerna sredstva, kako se omogoči ozdravitev in zabrani vsaka nevarnost razširjanja bolezni. Nadzorovajočemu oblastvu se mora poročati o takem postopanju.

B. Priporočljiva sredstva. Razum teh neposrednih sredstev zoper razširjanje jetike je naštetih še celo vrsto naredeb, katere se nujno priporočajo radi posrednega pospeševanja zaželjenega namena, zato, ker bi vtegnilo njih vedno zanemarjanje celo onemogočiti ugoden vspeh prejšnjih naredeb.

Važna nloga pripada v tem oziru bistrenju in podučevanju najširših slojev prebivalstva o začetku in odvracanju jetike in na to merečem obnašanju v zdravem stanu in v slučaju obolenja. To podučevanje lahko zelo pospešujejo zdravniki in drugi večaki s poljudnimi predavanji in sestavki, človekoljubna društva pa z razširjanjem na to merečih dobrih spisov za ljudstvo.

Kdor zboli za jetiko, temu se nujno priporoča, da gre v kako zdravilišče za jetične, ali če to ni mogoče in ne more imeti doma pri svoji družini ločenega prostora za zdravljenje, v kako bolnišnico sploh.

Jetični stariši, ki imajo majhne otroke, naj bodo zelo previdni v občevanju z njimi.

Jetične osebe ne smejo poljubovati svojih otrok in sorodnikov na usta, jetične matere kolikor možno ne same dojeti svojih novorojencev. Jetične žene ne smejo služiti kot dojnice in se morajo odvracati kolikor mogoče od otroške postrežbe, tudi se odsvetuje jetičnim osebam stopiti v zakon, dokler se bolezen ne ozdravi ali vsaj ne ustavi.

Jetične ali za jetiko usposobljene osebe naj bi se odvracale po razumnem vplivanju od takih poklicev, kateri ne zboljšujejo zdravja ali ga slabšajo radi neugodnih zdravstvenih razmer, kakor prahu, dela v zaprtih, s škodljivimi pari napolnjenem zraku, radi vednega sedenja in sključevanja, ali kateri pripravijo jetične v najožje občevanje z drugimi osebami ali jih silijo imeti vedno opraviti z živili in povžitninami, ki pridejo na prodaj.

V zadnje označenih odnošajih je zelo važno, da se v tovarniških in obrtniškimi delavnicah skrbno izvršuje vse, kar je potrebno za zdravje delavcev, posebno mladih ljudi, toliko glede delavniških prostorov, kolikor glede vrste in trajanja dela.

Razum tega pripada k priporočljivim sredstvom skrb za zdravje, higijeno in snažnost glede celih občin in sel sploh, kakor tudi glede hiš, stanovanj v istih in obnašanja njihovih prebivalcev posebej.

Premišljeno nadaljevano zboljševanje zdravstvenih razmer v celih občinah in posameznih selih s tem, da se ustvarjajo zdravi življenski pogoji, posebno da se ohrani čist zrak

in priskrbuje čista voda, da se narejajo svetla in zračna, suha in dovolj prostorna stanovanja za revnije sloje prebivalstva, da se vedno priskrbuje zdrav živež pod nadzorstvom tržne policije, potem da se napravljajo javna kopališča in plavarne, katere nudijo prebivalcem dosti in po ceni priložnosti, da samega sebe snažijo in utrjujejo; strogo postopanje v nadzorovanji zdravstvenih razmer z uporabo vseh napredkov zdravoslovja, poseben pameten red za pobiranje in odvažanja hišnih smetij in odpadkov, za neškodljivo odvažanje blata; javna skrb za snago, zlasti da se vedno in pogostoma snažijo ulice, ne da bi se delal prah; strogo postopanje po redarstvenih predpisih glede varovanja snažnosti na dvoriščih, posebno če so obzidana, na hodnikih in stopnicah v hišah, prav tako glede zabranitve iztepavanja prahu iz hišne oprave in cunj skoz okna na ulice itd.; to vse so sredstva, s katerimi se neposredno vedno bolj zabrani započetek in razširjanje jetike. Ne sme se pa tu prezirati tudi vzgojevalni vpliv občinske skrbi za javno snažnost na gojenje zasebne, toliko glede stanovanj, kolikor glede prebivalcev, k čemur se mora pridružiti že od mladih let vspešno vplivanje v šoli.

II. Ozdravljenje.

Pa ne samo na odvracanje, tudi na ozdravljenje jetike, koje je istovestno z zatorom tuberkelnih bacilov v telesu samem in z odstranitvijo od njih provzročene škode, mora se obracati posebna pozornost.

Toliko anatomično patologične, kolikor klinične izkušnje učijo, da se da jetika ozdraviti, posebno v započetu. Da se jetika vspešno zdravi, treba se je pa najstrožje ravnati po mnogoštevilnih zdravniških predpisih, kar je pa večidel komaj izvedljivo, ako se prepušča bolnik domači postrežbi.

Jako koristno, celo neobhodno potrebno je, da se spravijo bolniki v takozvana zdravilišča za pljuca ali zavetišča za jetične, kjer jih zdravijo zdravniki na skrbno urejen način, združen s sistematičnim krepljenjem.

Postrežba, ki se dobiva v teh zdraviliščih, ne zadostuje samo zahtevam človekoljubja, temveč pospešuje, ker se postreženci pogostoma popolnoma, ali vsaj toliko ozdravijo, da so sposobni za delo, tudi gospodarstvene koristi občin, obrtnih podjetij, bolniških zavarovalnic, kateri člani so bolniki.

P. n. voditeljem in učiteljem na obrtno-nadaljevalnih šolah.

Meseca maja t. l. izide moje „Obrtno knjigovodstvo“ v drugi izdaji. Vljudno prosim vse voditelje in učitelje obrtno-nadaljevalnih šol, da mi poročajo o svojih izkušnjah pri pouku po moji knjigi ter da me opozorijo na njene nedostatke. Prav hvaležen bom za vsako opazko ter se bom po mogočnosti oziral na vse izražene želje. S knjigovodstvom izidejo tudi za knjigovodstvo pripravni zvezki.

Dr. Tomaž Romih,

meščanski učitelj.

V Krškem, meseca aprila 1903. l.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 18 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine, 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.